

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatum Serie Vigessim-Octavum De Matrimoniis, &
Sponsalibus, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Qualiter coniugi tam potenti, quàm impotenti liceat aduersus
Matrimonium proclamare. §. 8.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76659](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76659)

matrimonij contractam præcessisse asserunt satis probabiliter Host. eni. in sum. de frigidis, & maleficiat. & quæ impotentia num. 7. Et in cap. fraternitatis, num. 4. eodem tit. ibique communiter scribentes Montaluis in leg. 4. & leg. 7. ad finem tit. 8. par. 4. Gregor. Lopez leg. eodem tit. & par. verbo de salenburgo. Matien. Rub. gloss. 1. num. 20. tit. 1. lib. 5. collect. Mascard. lib. 12. cap. 8. num. 3. & alij plures relati à Sanch. dicta disput. 103. num. 2. Quorum fundamentum est. Nam impotentia quæ est à natura semper præsumitur fuisse, cum ea quæ à natura proveniunt perpetua sint, impotentia verò accidentalis, est per se non præsumatur adesse, nisi dum fuerit probata; ac postea quod in præsentem constat eam adesse, & solum dubium est an matrimonium præcesserit, vel subsequuta sit, expedit præsumptionem sumere, quæ coniugibus, proli, & matrimonio favorabilior sit: at prædictis favorabilior est, si præsumatur impotentiam præcessisse. Quippe potest coniux potens aliam matrimonium inire & prolem generare, vitæque periculum accedendi ad non suam. Ergo &c.

7 Nihilominus verior mihi videtur sententia Ant. de Butrio in cap. Fraternitatis. num. 20. de frigid. & maleficiat. præsumi debere impotentiam quamcumque matrimonio subsecutam esse, non præcessisse, & de impotentia accidentali proveniente scilicet ex maleficio, vel morbo; vel ab effluo membri docuit Sanch. dicta disput. 103. num. 5. Gutier. dicto cap. 116. num. 3. Et enim unusquisque præsumi debet à natura potens, dum contrarium non probatur. Ergo asserenti illam impotentiam coniugis ante matrimonium fuisse, cum id non constet incumbit onus probandi, quod si probationi succumbit præsumendus est fuisse potens, atque adeo matrimonium ritè contractum esse. Neque est periculum accedendi ad non suam, cum iure optimo præsumere debeat suam esse. Potius namque in dissolutione matrimonij hoc periculum reperitur, si fortè potens alteri copuletur, cum dubium maximum sit an sit prior ligatus.

8 Prædicta doctrina procedit, quando post longum tempus, scilicet post aliquot annos à matrimonij contractu allegatur impotentia. Nam si illico, ac matrimonium contractum est impotentia opponatur, eaque constet confensa est matrimonium præcessisse. Non enim brevi tempore præsumi quis potest ex vno ad aliud extremum transire, uti notant Sanchez, & Gutier. loc. alleg.

9 Quando verò dubium est, an impotentia naturalis, vel accidentalis sit semper præsumenda est accidentalis, quia dum contrarium non constat, non est præsumendum naturam defecisse. Sic Sanch. & Gutier. supra.

§. VIII.

Qualiter coniugi tam potenti, quam impotenti liceat aduersus matrimonium proclamare?

- 1 Coniugi potenti licitum est proclamare aduersus impotentem quocumque tempore.
2 Mulieri alleganti viri impotentiam transacto bimestri à matrimonio contracto, & copula attentata deneganda est audientia, quousque triennium transeat.
3 Qualiter coniugi impotenti liceat reclamare explicatur.

Hæcque diximus, qualiter impotentia impedimentum præstat matrimonio contrahendo: superest dicendum qualiter sic contractum dissolvendum sit. Cum autem ea dissolutione regulariter incipiat à coniugum querela, ut potè quibus est impotentia notior, examinandum est qualiter proponi possit? Et quidem coniugi potenti licitum esse proclamare aduersus impotentem manifestum est, cum sua maxime interfit non esse impotentem alligatum. Sed quo tempore proclamare debeat ut audiarur non satis constat. Nam in cap. 1. de frigidis, & maleficiat. denegatur audientia mulieri alleganti viri impotentiam, si initio matrimonij hoc est post unum, vel duos menses à contracto matrimonio, & copula attentata non proclamauerit. At in cap. fin. eodem tit. auditur mulier reclamans post octo annos. Et cap. fraternitatis, eodem, auditur reclamans post multos, & merito: quia quod nullum est tractu temporis conualescere non potest.

Dicendum igitur est mulieri alleganti viri impotentiam transacto bimestri à matrimonio contracto, & copula attentata audientiam denegandam esse, non quidem absolute, sed quousque triennium transeat, quia præsumitur verum non dicere, siquidem ita serè proclamauit. Cito enim, & in paruo tempore (ait Pontifex) scire potuit, si secum vir coire potuisset. Exspecte tamen nisi per signa certa, & euidentia, vel verosimiliter euidentia impotentiam se offerat probare; tunc enim triennium expectandum non est, sed statim audiri debet, quia cessat falsitatis presumpcio, in qua decisio Pontificis niebatur, uti pluribus comprobat Sanchez lib. 7. disp. 109. num. 5. Gutier. cap. 110. num. 20. Notant

dixi transacto bimestri à matrimonio contracto, & copula attentata. Nam esto lex regia 6 rit. 8. part. 4. solum unicum menssem concedat, standum est decisioni cap. 1. de frigid. & maleficiat. bimestre concedentis. Hoc autem bimestre computandum est à die, quo vir post matrimonium contractum copulam intentauit, ut colligitur ex dicto cap. 1. dum eam rationem ferotinae proclamationis redit, quod citò mulier nosse posset, an vir secum coire potuisset; hoc namque nullo modo scire potuisset, nisi vir copulam intentasset. Ergo à tempore nixus copulæ, & attentatæ bimestre computandum est, ut rectè Gloss. in sum. verbo quod autem, in fine 33. q. 1. Et in cap. laudabilem, verbo celebrati de frigidis, & maleficiat. Et ibi Innocent. & Hostiens. statim in princ. Anton. de Butrio, n. 10. Alexand. de Neuo num. 10. Sanch. lib. 7. disp. 109. num. 4. Gutier. cap. 120. num. 19. Transacto autem triennio conceditur mulieri audientia, tamen per signa dubia impotentiam probare intendens, iuxta Textum in cap. fraternitatis. Et cap. fin. de frigidis, & maleficiat. Sicque huiusmodi Textus qui videbantur oppositi conciliat Sanch. dicta disp. 109. num. 14. cui adhaeret Gutier. cap. 120. num. 27.

Quoad coniugem impotentem attinet, si periculum incontinentiæ timeat, nisi dissolutionem matrimonij procuret, receptum à Doctoribus est reclamare posse, eo quòd tunc nequeat cum coniuge simul habitare, eamque ut fororem habere. Quod si prædictum periculum absit (quod raro contingit) distinguendum est, si tempore contractus matrimonij suam impotentiam ignorauit optimè reclamare potest, ne cogatur onera matrimonij sustinere, uxoremque alere, ut colligitur ex cap. 1. de frigidis, & maleficiat. ubi vir propriam frigiditatem allegauit. Et idem est si impedimentum se teneat ex parte feminae, eo quòd absque periculo corporali nequit apta reddi viri congressui reclamare potest, ne viro tanquam capiti subiciatur, cum tamen caput non sit. At si tempore contractus matrimonij suæ impotentia conscientis fuerit, neque reuente coniuge potente separationem procurare, quia ratione deceptionis facta, & iniuriæ irrogatæ, videtur obligationem suscepisse omnia onera matrimonij sustinendi: sicut hæc omnia docet Syl. st. verb. Matrimonium 8. q. 16. dicto 11. Sanch pluribus relatis disp. 114. num. 5. & seqq. Gutier. de matr. cap. 121. num. 13.

§. IX.

Quæ probatio requiratur, ut matrimonium dissolui possit ob impotentiam?

- 1 Probationes exigenda sunt quoad fieri possit clariores.
2 Expenduntur signa impotentia.
3 Si impotentia signa sint certa, & euidentia, statim absque alia probatione, alioque termino spectato coniugum dissolvendum est.
4 Si signa verosimilia sint, ita ut impotentiam morte aliter certam demonstrare non est expectandum triennium.
5 In prædicto casu non requiritur iuramentum coniugum, & septima manus propinquorum, nisi aliquibus contrarium placeat.
6 Si signa impotentia dubia tantum sint, & vnus coniux impotentiam faceret, alius negat, seruanda est forma statuta in cap. laudabilem de frigid. & maleficiat.
7 Si elapsi triennio adhuc veritas cognosci non potest, regulariter pro matrimonio sententia ferenda est.
8 Quod si vterque coniux impotentiam faceret, plures consent non esse concedendum triennium, sed tempus arbitrium.
9 Opposita sententia verior est.
10 Satis est fundamento opposito.
11 Ultra triennium requiritur iuramentum vtriusque coniugis, & alia conditiones.

Dissolutio matrimonij grauissima est, vtpotè in qua verisatim non leue animarum periculum, ideòque oportet iudicem nimis circumspectum esse, & probationes exigere quoad fieri possit clariores. Ut docet Glossa in cap. fin. in fine de frigid. & maleficiat.

Signa igitur impotentia in triplici sunt differentia. Quædam certò, & euidenter concludunt. Quædam verosimiliter. Quædam dubiè, & presumpciue tantum. Quæ sunt distinctio Anton. de Butrio in cap. laudabilem de frigid. & maleficiat. num. 14. Et ibi Præposit. num. vlt. Et Alexand. de Neuo, num. 6. & 17. & aliorum, quos refert, & sequitur Sanch. disp. 107. num. 2. Gutier. de matr. cap. 120. num. 2. Basili. Ponce, lib. 7. cap. 66. num. 2. Signa euidentia sunt ex parte viri, si testiculis careat, si virilia sint amputata, si omnino sicca ita ut erigi ad coitum nequeant. Ex parte feminae si ita aetata est, ut iudicio Medicorum à nullo viro absque manifesto periculo cognosci valeat. Verosimilia censentur ex parte viri, quando aliquot membrum ad copulam erigitur, & ex parte